

Przedmiotowy system oceniania. Klasa 2. Zakres rozszerzony

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Źródła do historii nowożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł historycznych; wymienia nowe rodzaje źródeł, które pojawiły się w epoce nowożytnej; wymienia nauki pomocnicze historii, z których korzysta historyk zajmujący się epoką nowożytną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady źródeł historycznych należących do różnych kategorii; wyjaśnia, co wpłynęło na zwiększenie się liczby źródeł pisanych w epoce nowożytnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nowe formy źródeł ikonograficznych i możliwości ich rozprzestrzeniania się; wyjaśnia, jaki wynalazek się do tego przyczynił; przedstawia zmiany w zasobie źródeł między średniowieczem a epoką nowożytną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę ikonografii jako źródła historycznego w epoce nowożytnej; wyjaśnia, co powoduje, że w epoce nowożytnej jest większa różnorodność autorów źródeł i jak to może wpływać na ich wiarygodność; wyjaśnia, czym zajmuje się archeologia pól bitewnych i jak historyk może wykorzystać jej ustalenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonuje analizy przykładowego źródła ikonograficznego, formułując również pytania badawcze
I. Kształtowanie się nowożytnego świata					
2. Cywilizacje pozaeuropejskie u progu epoki nowożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które wpłynęły na poszerzenie horyzontów geograficznych Europejczyków; charakteryzuje cywilizację chińską u progu nowożytności, zwracając uwagę na ustrój, religię i kulturę; przedstawia, jak ludzie średniowiecza wyobrażali sobie ludzi mieszkających poza Europą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację Japonii i Indii u progu nowożytności, zwracając uwagę na ustrój, religię i kulturę; wymienia strefy cywilizacyjne w Afryce i wskazuje na różnice między nimi; wyjaśnia, jak poszerzenie horyzontów geograficznych Europejczyków wpływało na ich wyobrażenia o świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie cywilizacyjne Afryki i wyjaśnia jego przyczyny; porównuje cywilizacje w Azji i Afryce; porównuje wyobrażenia istot z nieznanych stron w średniowieczu i współcześnie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kultury prekolumbijskie u progu nowożytności, zwracając uwagę na ustrój, religię i kulturę; porównuje cywilizacje Azteków i Inków; wyjaśnia, jaki element wierzeń ludów Ameryki ułatwił ich podbój przez Hiszpanów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ślady, jakie na innych kontynentach pozostawiły chińskie wyprawy z XV w.
3. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie trasy wypraw Portugalczyków i Hiszpanów oraz odkryte przez nich obszary; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia polityczne i gospodarcze przyczyny wielkich odkryć geograficznych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia społeczne i kulturalne przyczyny wielkich odkryć geograficznych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między przyczynami wielkich odkryć geograficznych a sytuacją na Półwyspie Iberyjskim; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pierwsze wyprawy odkrywcze Francuzów i Anglików;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe wynalazki, które umożliwiły Europejczykom podróże oceaniczne; wymienia przykładowe przyczyny i skutki odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiany techniczne i wynalazki pozwoliły Europejczykom na podróże dalekomorskie; przedstawia skutki wielkich odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tereny odkryte w Ameryce zostały nazwane Indiami Zachodnimi; przedstawia wpływ wielkich odkryć geograficznych na różne dziedziny życia; wymienia postanowienia traktatu z Tordesillas 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy zostały zrealizowane cele, które stawiano przed odkrywcami; wyjaśnia, dlaczego potrzebne były dwa traktaty dotyczące podziału świata zawarte pomiędzy Hiszpanią a Portugalią; przedstawia stosunek innych państw do porozumienia hiszpańsko-portugalskiego i wyjaśnia jego przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wyprawy Francuzów i Anglików z wyprawami Hiszpanów i Portugalczyków
4. Ekspansja kolonialna Hiszpanii i Portugalii w XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podboje Hernána Cortésa i Francisca Pizarra w Ameryce; przedstawia organizację terenów zajętych przez Hiszpanów i Portugalczyków; wymienia skutki XVI-wiecznej ekspansji kolonialnej dla Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposób zajmowania nowych terenów przez Portugalczyków; przedstawia, jak ludność miejscowa przyjmowała Europejczyków; wymienia zmiany, które zaszły w Nowym Świecie w wyniku jego podboju przez Europejczyków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces chrystianizacji podbijanych ludów; porównuje politykę Portugalii i Hiszpanii wobec ludności miejscowej; przedstawia XVI-wieczne oceny ekspansji europejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje i wyjaśnia przyczyny podobieństw oraz różnic w sposobach ekspansji, a także organizacji terenów podbitych przez Portugalię i Hiszpanię; ocenia, które ze zmian, zachodzących w Nowym Świecie pod wpływem Europejczyków, mogły być dobre dla ludności miejscowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozostałości panowania hiszpańskiego i portugalskiego w Nowym Świecie; przedstawia, jak współcześnie jest oceniane panowanie hiszpańskie i portugalskie w Nowym Świecie; porównuje współczesne oceny z ocenami XVI-wiecznymi i wyjaśnia, co wpływa na różnice
5. Gospodarka Europy w XVI stuleciu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmianę szlaków handlowych i pokazuje to na mapie; pokazuje na mapie miasta, które rozwinęły się w wyniku wielkich odkryć geograficznych; wymienia instytucje, które przyczyniły się do rozwoju handlu; przedstawia, na czym polegał system nakładczy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje proces urbanizacji Europy; wyjaśnia przyczyny zmiany szlaków handlowych i procesu urbanizacji; definiuje pojęcia: rewolucja cen i dualizm gospodarczy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany, które zaszły w sposobie produkcji na kontynencie europejskim, i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; przedstawia zmiany w rolnictwie angielskim i ich przyczyny; wyjaśnia pojęcia: dualizm gospodarczy i rewolucja cen 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje różne regiony gospodarcze Europy; przedstawia związki między różnym rozwojem gospodarczym poszczególnych regionów Europy; wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na przemiany w gospodarce europejskiej; przedstawia działalność gospodarczą ludzi w XVI w. na przykładzie rodziny Fuggerów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, która polityka ekonomiczna (Anglii, Hiszpanii czy Niderlandów) była najkorzystniejsza dla rozwoju gospodarczego kraju, i wyjaśnia dlaczego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
6. Kształtowanie się kultury odrodzenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy architektury, rzeźby i malarstwa renesansowego; wymienia twórców renesansu i niektóre ich dzieła; rozpoznaje zabytki architektury renesansowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki sprzyjające rozwojowi renesansu i humanizmu; charakteryzuje rolę mecenatu w rozwoju sztuki renesansu; charakteryzuje myśl polityczną odrodzenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego renesans rozpoczął się w miastach włoskich; rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej (malarstwo, rzeźba) z obszaru Włoch; porównuje myśl polityczną Niccolò Machiavellego, Jeana Bodina i Andrzeja Frycza Modrzewskiego; charakteryzuje literaturę renesansu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na różnice i podobieństwa sztuki renesansu w różnych regionach Europy; wyjaśnia związki myśli politycznej XVI w. z sytuacją polityczną w Europie tego okresu; porównuje różne wizje utopijnego społeczeństwa prezentowane przez Tomasa Morusa i Tomasa Campanelle; przedstawia zasługi Erazma z Rotterdamu dla kultury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na przykładach dzieł sztuki (malarstwo, rzeźba) zabytki sztuki gotyckiej i renesansowej oraz wyjaśnia różnice między nimi; ocenia, twórczość których pisarzy renesansu jest aktualna także obecnie, i wyjaśnia dlaczego
7. Cywilizacja europejska w XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w sposobie mierzenia czasu – zegar, kalendarz gregoriański; charakteryzuje rozwój kartografii; charakteryzuje sytuację na Rusi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany, które zaszły w Europie w technice wojennej; przedstawia rozwój edukacji w XVI w.; charakteryzuje organizację państwa osmańskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między zmianami w technice wojennej a formacjami wojskowymi i kształtem fortyfikacji miejskich; wyjaśnia znaczenie teorii heliocentrycznej Kopernika dla reformy kalendarza; przedstawia sytuację innych religii niż islam w imperium osmańskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje edukację dziewcząt w XVI w.; wyjaśnia, dlaczego imperium osmańskie i Wielkie Księstwo Moskiewskie zamknęły się na wpływy Europy Zachodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje przedstawienia rodzin na obrazach gotyckich i renesansowych oraz wyjaśnia, jak to wpływało na postrzeganie roli dziecka i kobiety; analizuje atrybuty, z którymi się portretowano, i wyjaśnia ich znaczenie
8. Rozłam zachodniego chrześcijaństwa – reformacja	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie zasięg wyznań protestanckich; wymienia przykładowe przyczyny reformacji; wymienia zasady wyznań protestanckich: luteranizmu i kalwinizmu; wymienia postanowienia pokoju augsburskiego i edyktu nantejskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli przyczyny reformacji na religijne, gospodarczo-społeczne, polityczne; przedstawia organizację kościołów protestanckich: luteranckiego i kalwińskiego; przedstawia zasady wyznania i organizację kościoła anglikańskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki między religijnymi, gospodarczo-społecznymi i politycznymi przyczynami reformacji; porównuje zasady wyznań i organizację kościołów protestanckich; porównuje postanowienia pokoju augsburskiego i edyktu nantejskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego część książąt niemieckich poparła Marcina Lutra; wyjaśnia stosunek Marcina Lutra i książąt Rzeszy do wojny chłopskiej; wyjaśnia, gdzie i dlaczego poparcie uzyskało wyznanie kalwińskie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę propagandy protestanckiej na przykładowych źródłach ikonograficznych; przedstawia związki propagandy protestanckiej z zasadami wyznań protestanckich

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przebieg wojen religijnych w Niemczech i we Francji 		<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki wpływ na różne dziedziny życia miały wyznania protestanckie, np. edukacja, gospodarka 	
9. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia soboru trydenckiego; wymienia formy działalności jezuitów; pokazuje na mapie obszary działalności jezuitów; wyjaśnia, co to jest trydenckie wyznanie wiary 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sposoby zwalczania protestantyzmu przez Kościół katolicki; wyjaśnia, jaką rolę odgrywały: Kongregacja Powszechnej Inkwizycji oraz <i>Indeks Ksiąg Zakazanych</i>; dzieli przykładowe postanowienia soboru trydenckiego na dotyczące doktryny wiary i reformy kleru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje formy propagandy wiary; wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie wiary odgrywała sztuka; wyjaśnia, na czym polegała reforma w zakonach; wymienia nowo powstałe zakony i ich zadania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, które z reform soboru trydenckiego były reakcją na zarzuty stawiane Kościołowi katolickiemu przez protestantów; wyjaśnia, w jaki sposób jezuita działający na innych kontynentach dostosowywali się do miejscowych zwyczajów, i dlaczego to robili 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia efekty działań kontrreformacji; porównuje propagandę religijną kościołów protestanckich i Kościoła katolickiego
10. Przemiany społeczno-polityczne w Europie XVI w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces centralizacji władzy państwowej na przykładzie Francji; przedstawia poglądy na władzę Jeana Bodina; charakteryzuje samodzielną Rosję 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces centralizacji władzy państwowej na przykładzie Anglii; wymienia zmiany w strukturze społecznej, które zaszły w XVI w.; wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojny o niepodległość Niderlandów; charakteryzuje ustrój Holandii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje proces centralizacji władzy na przykładzie Anglii i Francji; wyjaśnia, czym różniło się samodzielną Rosję od scentralizowanych monarchii Europy Zachodniej; przedstawia, w jaki sposób XVI-wieczni filozofowie wspierali proces centralizacji władzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się szlachty i jej wewnętrznego zróżnicowania; wyjaśnia, w jaki sposób przemiany w stanie szlacheckim sprzyjały centralizacji władzy państwowej; wymienia różne przyczyny wojny o niepodległość Niderlandów i wskazuje na zależności między nimi; przedstawia specyfikę ustroju Holandii na tle Europy Zachodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę Filipa II i księcia Alby w Niderlandach, a także wyjaśnia, jak wpłynęła ona na wybuch wojny

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
11. Stosunki międzynarodowe w XVI-wiecznej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny ekspansji imperium osmańskiego; • pokazuje na mapie tereny ekspansji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego; • pokazuje na mapie obszary, które w XVI w. były we władzy Habsburgów, dzieląc je na te, które były pod panowaniem linii hiszpańskiej, oraz te – pod panowaniem linii austriackiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę dynastyczną Habsburgów; • wymienia przyczyny konfliktów między Hiszpanią a Anglią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto i dlaczego mógł się czuć zagrożony polityką dynastyczną Habsburgów; • przedstawia stosunek Habsburgów do imperium osmańskiego; • charakteryzuje układ sił w Europie w XVI w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice w polityce władców europejskich wobec imperium osmańskiego i wyjaśnia ich przyczyny; • wyjaśnia przyczyny ekspansji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunki Holandii z Wielką Brytanią w XVI w. i ich wpływ na relacje Wielkiej Brytanii z Hiszpanią
II. Rzeczpospolita w XVI stuleciu					
12. Polska i Litwa pod panowaniem ostatnich Jagiellonów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia uprawnienia, które sejm uzyskał w XVI w.; • wymienia sukcesy ruchu egzekucyjnego; • wymienia warunki pokoju krakowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwarstwienie stanu szlacheckiego w Polsce; • przedstawia pozycję polityczną szlachty; • wymienia skutki wojny północnej (o Inflanty); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rywalizację szlachty i władców w procesie kształtowania się pozycji polskiego sejmu w XVI w.; • wyjaśnia genezę powstania szlacheckiego ruchu egzekucyjnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje związki między sukcesami ruchu egzekucyjnego a zmianą polityki królewskiej; • przedstawia założenia polskiego programu <i>dominium Maris Baltici</i>; • ocenia, jakie korzyści miałyby Polska z realizacji programu <i>dominium Maris Baltici</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia specyfikę demokracji szlacheckiej na tle Europy Zachodniej; • ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów
13. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii lubelskiej; • przedstawia organizację wolnych elekcji po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów; • wymienia postanowienia artykułów henrykowskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny przekształcenia unii personalnej w unię realną; • przedstawia wojny Stefana Batorego z Rosją; • przedstawia politykę sądową Stefana Batorego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dążenia szlachty polskiej i litewskiej do zawarcia unii realnej; • wyjaśnia przyczyny oporu magnatów litewskich przeciwko unii realnej; • przedstawia organizację państwa polsko-litewskiego w okresie bezkrólewia; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób szlachta zabezpieczyła swoje prawa przed absolutystycznymi dążeniami kandydatów do tronu polskiego; • przedstawia okoliczności dwóch pierwszych wolnych elekcji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pozycję Gdańska w Rzeczypospolitej w II połowie XVI w.; • ocenia, jak pozycja Gdańska wpływała na stosunki między miastem a królami polskimi w II połowie XVI w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cele polityki zagranicznej Stefana Batorego i ocenia ich realizację 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem; ocenia politykę wewnętrzną Stefana Batorego 	
14. Terytorium, ludność i gospodarka państwa polsko-litewskiego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej z podziałem na tereny Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego; pokazuje na mapie rejony wydobywania surowców i kierunki handlu Rzeczypospolitej; wymienia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację demograficzną Rzeczypospolitej; przedstawia proces powiększania ziemi folwarcznej; przedstawia pozycję Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej na Zachodzie Europy; przedstawia ograniczenia nakładane na inne stany przez szlachtę i wyjaśnia, czym było to spowodowane; przedstawia bilans handlowy Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję miast w Rzeczypospolitej; wyjaśnia, na czym polegało uprzywilejowanie gospodarcze szlachty; ocenia, czy uprzywilejowanie gospodarcze szlachty było korzystne dla rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> porównuje gospodarkę i proces urbanizacji Rzeczypospolitej z podobnymi zjawiskami zachodzącymi w Europie Zachodniej XVI w.; ocenia zależność gospodarki Rzeczypospolitej od koniunktury gospodarczej w Europie
15. Religie, wyznania, narody Korony i Litwy w XVI w.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę etniczną i wyznaniową Polski w XV i XVI w.; wymienia przyczyny reformacji w Rzeczypospolitej; wymienia wyznania protestanckie, które stały się popularne wśród społeczeństwa Rzeczypospolitej; wymienia postanowienia konfederacji warszawskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice w strukturze etnicznej i wyznaniowej Polski XV i XVI w.; przedstawia sytuację Kościoła katolickiego w Polsce na przełomie XV i XVI w.; wymienia sukcesy ruchu egzekucyjnego, które sprzyjały rozwojowi reformacji; wymienia dzieła kultury polskiej związane z protestantyzmem; wymienia formy działań jezuitów w Polsce 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, które wyznania protestanckie cieszyły się popularnością w poszczególnych grupach społeczeństwa Rzeczypospolitej; wyjaśnia, co sprzyjało szerzeniu się reformacji w Rzeczypospolitej i istnieniu różnorodności wyznań protestanckich; przedstawia okoliczności uchwalenia konfederacji warszawskiej; wymienia postanowienia unii brzeskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego arianie byli potępiani przez inne wyznania; przedstawia wpływ wyznań protestanckich na rozwój kultury polskiej i języka polskiego; omawia znaczenie szkolnictwa protestanckiego i jezuickiego na poziomie wykształcenia społeczeństwa i rozwój kultury; ocenia politykę religijną Zygmunta III Wazy 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę stosunków religijnych w Rzeczypospolitej na tle Europy; przedstawia zmiany polityki królewskiej wobec reformacji w XVI i początku XVII w.; wyjaśnia, co wpływało na postawy władców polskich wobec reformacji; ocenia, czy można mówić o Rzeczypospolitej jako o „państwie bez stosów”

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
16. System rządów w Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy centralnej w Rzeczypospolitej i ich przykładowe kompetencje; przedstawia sposób powoływania i skład sejmu; wymienia podstawowe rodzaje wojsk w Rzeczypospolitej w XVI w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę stanu szlacheckiego i jej przemiany w XVI w.; wymienia uprawnienia sądu sejmowego; wymienia źródła dochodów monarszych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy centralnej i lokalnej w Rzeczypospolitej i ich kompetencje; przedstawia wzajemne zależności pomiędzy organami władzy w Rzeczypospolitej w XVI w., ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych relacji między królem a sejmem; wyjaśnia rolę artykułów henrykowskich w kształtowaniu się ustroju Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, w jakim stopniu król mógł prowadzić samodzielną politykę; charakteryzuje sądownictwo szlacheckie; ocenia skuteczność i efektywność systemu obrony Rzeczypospolitej w XVI w.; przedstawia rolę Jana Zamoyskiego u boku Stefana Batorego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, który termin uważa za właściwszy do określenia ustroju Rzeczypospolitej w XVI w.: demokracja szlachecka czy monarchia mieszana
17. Kultura polska epoki odrodzenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy architektury renesansowej w Polsce; rozpoznaje budowle renesansowe; wymienia przykładowych pisarzy odrodzenia w Polsce i ich dzieła; wymienia osiągnięcia naukowe Mikołaja Kopernika 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy sztuki renesansowej (malarstwo, rzeźba) w Polsce oraz podaje przykłady zabytków; przedstawia rolę Krakowa jako ośrodka życia kulturalnego i naukowego; przedstawia poglądy na funkcjonowanie państwa i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; przedstawia przykładowe osiągnięcia polskich uczonych epoki odrodzenia; porównuje poglądy na państwo i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego; przedstawia wzorce osobowe, które funkcjonowały w polskiej literaturze okresu odrodzenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje poglądy na państwo i społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego z poglądami Stanisława Hozjusza; omawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; przedstawia zmiany, które zaszły w szkolnictwie w Rzeczypospolitej w XVI w., i rolę fundacji magnackich w tych zmianach; wyjaśnia, gdzie kronikarze polscy szukali korzeni szlachty polskiej, litewskiej i ruskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wkład Jana Zamoyskiego w rozwój kultury i oświaty polskiego odrodzenia; ocenia, w jakim stopniu Zamość założony przez Jana Zamoyskiego spełniał założenia idealnego miasta renesansowego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Europa i świat w „wieku wiary i rozumu”					
18. Gospodarka Europy i świata w XVII w.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary skolonizowane przez państwa europejskie w XVII w.; • definiuje pojęcie merkantylizmu; • wymienia zmiany w rzemiośle i rolnictwie w XVII w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę kompanii handlowych w rozwoju gospodarki państw europejskich; • przedstawia rolę banku emisyjnego w rozwoju gospodarki; • wyjaśnia rolę aktów nawigacyjnych dla gospodarki angielskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ ekspansji kolonialnej na rozwój gospodarki Europy; • przedstawia założenia merkantylizmu i jego realizację na przykładzie Francji i Anglii; • przedstawia zależności między zmianami zachodzącymi w rolnictwie i rzemiośle w XVII w.; • wymienia przyczyny migracji ludności w XVII w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie Holandii w gospodarce europejskiej XVII w.; • wyjaśnia, w jaki sposób starano się ograniczyć pozycję handlową Holandii; • wyjaśnia przyczyny zmian demograficznych w XVII-wiecznej Europie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje powiązań i zależności gospodarczych między poszczególnymi regionami; • przedstawia przykład XVII-wiecznej spekulacji
19. Wojna trzydziestoletnia	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny trzydziestoletniej; • wymienia obozy walczące w wojnie trzydziestoletniej i państwa je popierające; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne, które zaszły na mocy pokoju westfalskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • dzieli przyczyny wojny trzydziestoletniej na religijne, ustrojowe i polityczne; • wymienia etapy wojny trzydziestoletniej, najważniejsze bitwy i przykładowych dowódców; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew wojny trzydziestoletniej; • przedstawia najważniejsze zmiany w układzie sił w Europie po wojnie trzydziestoletniej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój Rzeszy w XVII w.; • przedstawia udział Francji i Polaków w wojnie trzydziestoletniej; • porównuje układ sił w Europie przed wojną trzydziestoletnią i po jej zakończeniu; • wymienia postanowienia pokoju westfalskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy wojna trzydziestoletnia miała bardziej charakter wojny religijnej, czy politycznej; • przedstawia wpływ wojny trzydziestoletniej na państwowość i kulturę Czechów; • przedstawia stosunek wojskowych do ludności cywilnej w trakcie wojny trzydziestoletniej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czego symbolem jest dla Czechów bitwa pod Białą Górą; • porównuje, jak zmienił się obraz wojny w malarstwie i grafice XVII-wiecznej w stosunku do wcześniejszych epok
20. Absolutyzm i despotyzm w Europie XVII w.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe centralne organy władzy we Francji; • wymienia przykładowe kompetencje monarchy i intendentów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki, które utrudniały centralizację władzy we Francji; • wyjaśnia, kto i dlaczego wspierał monarchę w dążeniach do absolutyzmu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposoby ograniczania roli sił i środowisk odśrodkowych w monarchii francuskiej; • przedstawia proces centralizacji władzy i ujednolicania państwa francuskiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia prawa i ograniczenia, którym podlegał król Francji; • charakteryzuje znaczenie Wersalu jako symbolu absolutyzmu francuskiego i potęgi Francji; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia określenie Ludwika XIV jako Króla Słońce i ocenia jego zasadność; • przedstawia oddziaływanie dworu w Wersalu na inne dwory europejskie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
			<ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozycję monarchy w monarchii absolutnej; charakteryzuje samodzierzawie w Rosji XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój i sytuację wewnętrzną w imperium osmańskim w XVII w. 	
21. Rewolucja angielska	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny rewolucji w Anglii; wymienia zmiany, które zaszły w Anglii w wyniku wojny domowej; wymienia cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności powrotu Stuartów do władzy; wymienia przyczyny Sławetnej Rewolucji; wymienia dokumenty, które ukształtowały ustrój angielski na przełomie XVII i XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego doszło do zwołania Krótkiego i Długiego Parlamentu; przedstawia rolę Olivera Cromwella w trakcie rewolucji angielskiej i po jej zakończeniu; przedstawia pozycję i uprawnienia parlamentu oraz króla w Anglii, a także ich wzajemne relacje na przełomie XVII i XVIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób konflikty religijne w Anglii wpłynęły na jej sytuację polityczną w XVII w.; wyjaśnia przyczyny Sławetnej Rewolucji; wyjaśnia sformułowanie „król panuje, lecz nie rządzi” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje pozycję oraz uprawnienia parlamentu i króla w Anglii na przełomie XVII i XVIII w. z pozycją oraz uprawnieniami sejmu i króla w Rzeczypospolitej w końcu XVI w.
22. Rewolucja intelektualna XVII w. i kultura baroku	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych uczonych i ich odkrycia; definiuje pojęcia: racjonalizm i empiryzm; wymienia cechy architektury baroku i podaje przykłady zabytków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych; rozpoznaje dzieła sztuki barokowej; przedstawia poglądy Thomasa Hobbesa i Johna Locke'a na państwo i społeczeństwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie wynalazków i odkryć XVII-wiecznych dla rozwoju nauki; przedstawia rolę akademii nauk zakładanych w różnych państwach; porównuje poglądy pisarzy politycznych XVII w. na państwo i społeczeństwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje różne sposoby badawcze, które rozwinęły się w XVII w.; porównuje różne nurty w sztuce baroku; przedstawia rolę Francji i Niderlandów w rozwoju kultury epoki baroku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność Królewskiego Towarzystwa w Londynie i Akademii Nauk w Paryżu
IV. Rzeczpospolita w dobie wielkich wojen XVII w.					
23. Konflikty wewnętrzne i wojny ze Szwecją za panowania Zygmunta III i Władysława IV	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie ziemie, które utraciła Rzeczpospolita po wojnach ze Szwecją w I połowie XVII w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny konfliktu Zygmunta III Wazy ze szlachtą; wymienia skutki rokoszu Zebrzydowskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Zygmunta III Wazę w Polsce; przedstawia przebieg rokoszu Zebrzydowskiego i radykalizację postaw szlachty w jego trakcie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki króla ze szlachtą miały jego dążenia do objęcia tronu w Szwecji i polityka religijna; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwość wypowiedzenia posłuszeństwa królowi przy zastosowaniu procedury przyjętej przez szlachtę po rokoszu Zebrzydowskiego;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w. (Kircholm, Oliwa); • wymienia warunki rozejmu w Sztumskiej Wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; • porównuje postanowienia rozejmów w Starym Targu i Sztumskiej Wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki wpływ na warunki rozejmów Rzeczypospolitej ze Szwecją miała sytuacja międzynarodowa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia procedurę wypowiedzenia posłuszeństwa królowi przyjętą przez szlachtę po rokosz Zbrzydowskiego; • przedstawia związki Wazów z Habsburgami i wyjaśnia ich wpływ na politykę zagraniczną Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sylwetki i działalność biskupa Stanisława Karnkowskiego i księdza Piotra Skargi
24. Stosunki Rzeczypospolitej z Rosją, Turcją i Hohenzollernami za panowania Zygmunta III i Władysława IV	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie ziemie, które uzyskała Rzeczpospolita po wojnach z Rosją w I połowie XVII w.; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z Rosją i Turcją w I połowie XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen z Rosją i Turcją w I połowie XVII w.; • wskazuje związki między przyczynami wojen a sytuacją międzynarodową 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dymitriady; • wyjaśnia, dlaczego dymitriady nie są traktowane jako wojna Rzeczypospolitej z Rosją; • przedstawia warunki umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami rosyjskimi; • przedstawia politykę Zygmunta III Wazy wobec władców Prus Książęcych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse realizacji umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami; • wyjaśnia, co wpłynęło na politykę Zygmunta III Wazy wobec Prus Książęcych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia poprawność występującego w publicystyce polskiej określenia „hold” dla prezentacji na sejmie cara Wasyła Szujskiego i jego braci
25. Rzeczpospolita w okresie powstania Chmielnickiego i potopu szwedzkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie zasięg powstania Chmielnickiego i miejsca najważniejszych bitew; • pokazuje na mapie zasięg potopu szwedzkiego i miejsca najważniejszych bitew; • pokazuje na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej po wojnie z Rosją na mocy rozejmu w Andruszowie; • wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny potopu szwedzkiego; • charakteryzuje postawy szlachty wobec Szwedów w czasie potopu szwedzkiego; • wymienia sojuszników Rzeczypospolitej w trakcie potopu szwedzkiego; • wymienia przyczyny wojny z Rosją w II połowie XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podłoże różnorodnych konfliktów na Ukrainie i przedstawia jego związek z wybuchem powstania Chmielnickiego; • charakteryzuje postawę szlachty wobec Kozaków w czasie powstania Chmielnickiego; • przedstawia reakcję państw Europy Środkowo-Wschodniej na potop szwedzki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę szlachty wobec Kozaków podczas potopu szwedzkiego; • wyjaśnia, na pomoc których państw mogła liczyć Rzeczpospolita w walce ze Szwedami; • ocenia skutki wojen ze Szwedami i Rosją dla Rzeczypospolitej, biorąc pod uwagę kwestie polityczne, gospodarcze i kulturalne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności podpisania traktatów welawsko-bydgoskich i ugody w Hadiaczu oraz wyjaśnia ich cele

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
26. Kryzys Rzeczypospolitej i konflikt z Turcją w drugiej połowie XVII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wojen z Turcją w II połowie XVII w.; pokazuje na mapie miejsca bitew z Turkami w II połowie XVII w.; pokazuje na mapie zmiany terytorialne po poszczególnych wojnach z Turcją w II połowie XVII w.; pokazuje na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej po wojnie z Rosją na mocy pokoju Grzymułtowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki gospodarczo-społeczne i kulturalne XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej; przedstawia funkcjonowanie sejmu walnego w XVII w.; wyjaśnia, co utrudniało przyjmowanie konstytucji na sejmie walnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia program reform ustrojowych podejmowany przez Jana Kazimierza; wyjaśnia cele reform ustrojowych proponowanych przez Jana Kazimierza; charakteryzuje politykę zagraniczną Jana III Sobieskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób magnaci decydowali o polityce państwa w XVII w.; przedstawia zależności między gospodarczymi i społecznymi skutkami XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej; ocenia, czy w II połowie XVII w. możemy mówić o oligarchii magnackiej jako formie ustroju Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między skutkami gospodarczo-społecznymi XVII-wiecznych wojen a kryzysem ustrojowym Rzeczypospolitej w II połowie XVII w.
27. Barok i sarmatyzm w Rzeczypospolitej Obojga Narodów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy architektury barokowej; wymienia przykładowych twórców baroku i ich dzieła; wymienia cechy sarmatyzmu; wymienia gatunki literackie, które rozwinęły się w epoce baroku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje budowę barokowe; przedstawia wpływ mecenatu królewskiego i kościelnego na rozwój sztuki barokowej w Rzeczypospolitej; wymienia tematykę piśmiennictwa polskiego epoki baroku i przykładowych twórców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia nurty polskiego baroku; wyjaśnia, w jaki sposób Kościół wykorzystywał sztukę baroku; wyjaśnia, w jaki sposób mecenat dworu królewskiego i Kościoła wpływał na rozwój mecenatu magnackiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób ideologia sarmatyzmu wpływała na życie polityczne i obyczajowość szlachty; przedstawia, w jaki sposób autorzy epoki baroku reagowali na problemy ludzi swojej współczesnych; przedstawia zmiany w szkolnictwie Rzeczypospolitej epoki baroku; ocenia stosunek szlachty polskiej do innowierców w Rzeczypospolitej w XVII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wśród szlachty panowało przekonanie, że Polska jest przedmurzem chrześcijaństwa; ocenia, w jakim stopniu <i>Nowe Ateny...</i> księdza Bndedykta Chmielowskiego oddają poziom wykształcenia szlachty polskiej XVII w.
V. Europa i świat w epoce oświecenia					
28. Przemiany społeczno-gospodarcze w XVIII stuleciu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi demograficznemu w XVIII w.; wymienia zmiany, które zaszły w rolnictwie w XVIII w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju przemysłu odegrała maszyna parowa; wymienia skutki społeczne przemian gospodarczych w XVIII w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób warunki życia i przemiany w rolnictwie wpłynęły na wzrost demograficzny w XVIII w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między rewolucją agrarną a rewolucją przemysłową; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w transporcie przyczyniły się do rozwoju przemysłu;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia liberalizmu ekonomicznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia w jaki sposób zmiany w rolnictwie wpłynęły na demografię 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak zmieniło się rozmieszczenie ludności i co było przyczyną zmian; przedstawia przemiany w przemyśle w XVIII w. i ich wpływ na życie ludzi; wymienia założenia fizjokratyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w Wielkiej Brytanii najwcześniej doszło do przemian gospodarczych na dużą skalę; porównuje założenia fizjokratyzmu i liberalizmu ekonomicznego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia teorię Malthusa i wyjaśnia, co spowodowało, że jego przewidywania się nie sprawdziły
29. Filozofia i myśl polityczna oświecenia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju myśli oświeceniowej; wymienia prawa naturalne; przedstawia poglądy Monteskiusza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między deizmem a ateizmem; przedstawia poglądy Jeana-Jacques'a Rousseau; przedstawia rolę <i>Encyklopedii...</i> w rozwoju myśli oświeceniowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny rozwoju filozofii oświecenia; przedstawia poglądy filozofów oświecenia na religię; wyjaśnia ideę praw naturalnych; przedstawia poglądy Immanuela Kanta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje poglądy filozofów oświecenia na władzę; wyjaśnia, co dla filozofów tej epoki było najważniejszą wartością w stosunkach między władzą a społeczeństwem; przedstawia rolę Woltera w propagowaniu myśli oświeceniowej; przedstawia sposoby docierania myśli oświeceniowej do społeczeństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje we współczesnych nurtach filozoficznych odniesienia do filozofów XVIII-wiecznych
30. Edukacja, nauka i kultura XVIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze odkrycia z dziedziny chemii i fizyki oraz ich autorów; wymienia rodzaje szkół, które były zakładane w XVIII w.; wymienia cechy architektury rokokowej i klasycystycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia i cele reformy szkolnictwa w XVIII w.; rozpoznaje dzieła sztuki w stylu rokokowym i klasycystycznym; przedstawia nurty w literaturze XVIII w. i wymienia pisarzy tworzących w tamtym czasie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób udostępniano osiągnięcia naukowe szerszej publiczności; przedstawia rozwój nauk matematyczno-przyrodniczych; wyjaśnia rolę odkryć geograficznych w poszerzaniu wiedzy o świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zastosowanie wyników doświadczeń nauk matematyczno-przyrodniczych w życiu codziennym w XVIII w.; wyjaśnia, co wpłynęło na pojawienie się odwołań do antyku w sztuce klasycystycznej; przedstawia modele wychowania w XVIII w. i wyjaśnia, na co kładziono nacisk przy wychowaniu dzieci 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę salonów literackich i kobiet w rozwoju kultury i nauki w XVIII w.; wyjaśnia, jak zainteresowanie kulturą starożytną wpłynęło na rozwój nauk humanistycznych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
31. Mocarstwa europejskie i polityka równowagi sił	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po wojnach toczonych w XVIII w.; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew; • wymienia skutki wojny północnej i wojny siedmioletniej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny północnej i wojny siedmioletniej; • przedstawia momenty zwrotne w czasie wojny północnej i wojny siedmioletniej; • wyjaśnia wpływ tych momentów na przebieg działań wojennych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki wojny o sukcesję hiszpańską; • wymienia przyczyny i skutki wojny o sukcesję austriacką; • porównuje układ sił w Europie na początku i pod koniec XVIII w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak na układ sił w Europie wpłynęła wojna o sukcesję polską; • wyjaśnia, dlaczego przed wojną siedmioletnią doszło do odwrócenia przymierzy; • przedstawia realizację zasady równowagi sił, przywołując odpowiednie postanowienia traktatów pokojowych kończących XVIII-wieczne wojny 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg wojny siedmioletniej w koloniach; • wyjaśnia, w jaki sposób wojna siedmioletnia wpłynęła na pozycję Anglii i Francji w Ameryce i Azji
32. Sąsiedzi Rzeczypospolitej w XVIII w. – Prusy, Austria, Rosja	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie oświecony absolutyzm (absolutyzm doby oświecenia); • wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji; • pokazuje na mapie rozrost terytorialny Prus i Rosji 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • dzieli reformy przeprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji na administracyjne, gospodarcze i związane z epoką oświecenia; • przedstawia cele i ekspansję terytorialną Prus i Rosji; • charakteryzuje politykę józefinizmu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Prusach, Austrii i Rosji; • przedstawia wydarzenia, które doprowadziły do wzrostu pozycji Prus na arenie międzynarodowej w XVIII w.; • charakteryzuje politykę carów wobec cerkwi prawosławnej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że mimo przeprowadzanych reform w przypadku Rosji możemy w dalszym ciągu mówić o samodzielnym państwie; • przedstawia rolę Petersburga; • porównuje poglądy Fryderyka II i Józefa II na rolę władcy w państwie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy obyczajowe Piotra I; • wyjaśnia, w jaki sposób Piotr I europeizował Rosję; • wyjaśnia, dlaczego Petersburg był nazywany Wenecją Północy, a Katarzyna II Semiramidą Północy
33. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew; • pokazuje na mapie granice Stanów Zjednoczonych po pokoju paryskim; • wymienia federalne organy władzy i ich przykładowe kompetencje 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację gospodarczą kolonii angielskich w połowie XVIII w.; • wyjaśnia, w jaki sposób polityka gospodarcza Wielkiej Brytanii wobec kolonii doprowadziła do konfliktu kolonii z metropolią; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację angielskich kolonii w Ameryce; • charakteryzuje różne przyczyny wojny o niepodległość i wskazuje związki między nimi; • przedstawia realizację idei oświeceniowych w <i>Deklaracji Niepodległości</i> i <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki</i> 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się narodu amerykańskiego; • przedstawia stosunek państw i społeczeństw Europy do wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • przedstawia znaczenie rewolucji amerykańskiej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetki ojców założycieli

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wzajemne relacje między federalnymi organami władzy w Stanach Zjednoczonych 		<ul style="list-style-type: none"> wymienia różnice między społeczeństwem amerykańskim a społeczeństwami europejskimi 	
34. Przyczyny i wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wymienia postanowienia <i>Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela</i> 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> dzieli przyczyny wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej na ustrojowe, gospodarcze i społeczne; przedstawia proces kształtowania się Konstytuanty; wymienia organy władzy i ich kompetencje wprowadzone na mocy konstytucji z 1791 r. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wymienia kluby polityczne działające w czasie Wielkiej Rewolucji Francuskiej i ich działaczy 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790; przedstawia wpływ klubów politycznych na przemiany polityczne i społeczno-gospodarcze we Francji; wskazuje na realizację idei oświeceniowych w dokumentach przyjętych przez Konstytuantę 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie symboli Wielkiej Rewolucji Francuskiej; wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z tych symboli
35. Rewolucja francuska – od ustanowienia republiki do rządów dyktatoratu	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny wojny Francji z I koalicją; wymienia postanowienia konstytucji jakobińskiej; wymienia postanowienia konstytucji dyktatoratu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności wprowadzenia we Francji republiki; wyjaśnia, na czym polegał terror jakobiński; wymienia przyczyny zamachu termidoriańskiego; porównuje postanowienia konstytucji: jakobińskiej i dyktatoratu pod względem władzy ustawodawczej i praw obywateli 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia okoliczności przejścia władzy przez jakobinów; przedstawia politykę gospodarczą jakobinów; charakteryzuje politykę zagraniczną dyktatoratu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia opór społeczeństwa francuskiego wobec rządów jakobinów; charakteryzuje stosunek jakobinów do Kościoła katolickiego i do dawnego porządku oraz wyjaśnia, jak się on przejawiał; ocenia znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> interpretuje źródła ikonograficzne związane z dyktaturą jakobinów

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Rzeczpospolita w XVIII w.					
36. Korona i Litwa w dobie unii z Saksonią	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Rzeczypospolitej w wojnie północnej; wymienia postanowienia sejmku niemego; wymienia przykłady ingerowania Szwecji i Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób i w jakich okolicznościach Szwecja i Rosja ingerowały w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; wymienia przyczyny konfliktu Augusta II ze szlachtą; wyjaśnia, co było przyczyną kryzysu ustrojowego Rzeczypospolitej w I połowie XVIII w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co ułatwiało ingerencję państw ościennych w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; porównuje projekty reform przedstawione przez Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę zagraniczną Wettinów; przedstawia skutki polityki zagranicznej Wettinów dla Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> porównuje politykę Augusta II i Augusta III w Rzeczypospolitej; przeobraża działalność Stanisława Leszczyńskiego jako władcy Lotaryngii
37. Rzeczpospolita pod rosyjską protekcją. I rozbiór	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe reformy ostatniego sejmku konwokacyjnego; wymienia prawa kardynalne; pokazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru; wymienia postanowienia sejmku rozbiorowego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki cel miało założenie Szkoły Rycerskiej; wymienia przyczyny konfederacji barskiej; wymienia argumenty użyte przez Austrię, Prusy i Rosję na uzasadnienie I rozbioru Rzeczypospolitej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; wyjaśnia, dlaczego sprawa dysydentów była łatwym pretekstem dla państw ościennych do ingerowania w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; przedstawia rolę sejmku rozbiorowego; wyjaśnia, jaką rolę miała odgrywać Rada Nieustająca 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak na poprawę sytuacji w miastach wpłynęła polityka Stanisława Augusta Poniatowskiego; ocenia szanse zrealizowania celów stawianych przez konfederatów barskich; przedstawia różne reakcje na podpisanie aktu I rozbioru 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcję władców i elity państw europejskich na konfederację barską i I rozbiór Rzeczypospolitej
38. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Rzeczypospolitej w XVIII w.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność i znaczenie Komisji Edukacji Narodowej; wymienia przykłady dzieł sztuki z XVIII w. i ich twórców; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność i znaczenie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych; przedstawia rozwój manufaktur za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia odbudowę gospodarki Rzeczypospolitej ze zniszczeń po wojnach; przedstawia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego, które zaszły w XVIII w., i wyjaśnia ich wpływ na funkcjonowanie państwa; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany, które zaszły w rolnictwie i rzemiośle w Rzeczypospolitej w XVIII w.; wyjaśnia cele i trudności, jakie trzeba było przezwyciężać podczas zakładania manufaktur; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w okresie saskim i za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwoju sztuki w II połowie XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę, jaką miały odegrać w edukacji społeczeństwa Collegium Nobilium i Szkoła Rycerska; przedstawia rozwój kultury w Rzeczypospolitej XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wkład szlachty w rozwój gospodarczy i kulturalny Rzeczypospolitej w XVIII w.; wyjaśnia, w jaki sposób następowała demokratyzacja kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób mecenat królewski wpływał na działania magnaterii w dziedzinie kultury
39. Państwo polsko-litewskie w dobie Sejmu Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację międzynarodową Rzeczypospolitej w czasie obrad Sejmu Wielkiego; wymienia stronnictwa działające w czasie Sejmu Wielkiego i najważniejsze punkty ich programów; wymienia postanowienia Konstytucji 3 maja; wymienia skutki konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak sytuacja międzynarodowa wpłynęła na swobodę podejmowania decyzji na sejmie; wymienia postanowienia prawa o miastach; wskazuje nawiązania do myśli oświeceniowej w uchwałach Sejmu Wielkiego; wymienia przyczyny konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Sejm Wielki jest nazywany też Sejmem Czteroletnim i jak to wpłynęło na jego skład; przedstawia stosunek Stanisława Augusta do stronnictwa patriotycznego i jego chęci sojuszu z Prusami; wymienia reformy Sejmu Wielkiego z pierwszych lat jego funkcjonowania (do 1790 r.); przedstawia przebieg konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje postawy szlachty, które sprzyjały przeprowadzeniu reform w państwie; ocenia, w jakim stopniu program stronnictwa patriotycznego był realny do zrealizowania w ówczesnych warunkach; ocenia szanse wprowadzenia w życie reform przyjętych na Sejmie Wielkim; przedstawia stosunek innych państw do reform Sejmu Wielkiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sylwetki przywódców stronnictw i reformatorów Sejmu Wielkiego; przedstawia sylwetkę Jana Dekerta
40. Kres istnienia Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny II rozbioru Rzeczypospolitej; pokazuje na mapie tereny Rzeczypospolitej, które zostały zajęte w II i III rozbiorze; wymienia przyczyny insurekcji kościuszkowskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia uniwersału połanieckiego; ocenia, które z państw rozbiorowych osiągnęło największe korzyści z zajętych ziem Rzeczypospolitej; przedstawia problemy, przed którymi stanęła szlachta polska po rozbiorach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia sejmu rozbiorowego; charakteryzuje sytuację Rzeczypospolitej po II rozbiorze; przedstawia konsekwencje insurekcji kościuszkowskiej i III rozbioru; przedstawia udział chłopów w insurekcji kościuszkowskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces radykalizacji postaw Polaków w czasie insurekcji kościuszkowskiej; charakteryzuje działania Tadeusza Kościuszki zmierzające do objęcia powstaniem jak najszerszych kręgów społecznych; charakteryzuje poglądy historyków polskich na przyczyny rozbiorów Rzeczypospolitej; ocenia znaczenie insurekcji kościuszkowskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje działalność Jana Kilińskiego i Jakuba Jasińskiego w czasie insurekcji kościuszkowskiej; ocenia, czy Polacy mogli uniknąć rozbiorów swojego państwa

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VII. Epoka napoleońska					
41. Kształtowanie się systemu napoleońskiego w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie nabytki terytorialne Francji w wyniku wojen napoleońskich i miejsca decydujących bitew; • wymienia przykładowe elementy polityki Napoleona wobec państw zależnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia konstytucji wprowadzającej konsulat we Francji; • przedstawia, w jaki sposób Napoleon wprowadził cesarstwo we Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie konsulatu i cesarstwa; • przedstawia cele polityki Napoleona wobec państw zależnych i sposoby ich realizacji; • wyjaśnia, dlaczego Napoleon wprowadził blokadę kontynentalną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę Napoleona wobec Wielkiej Brytanii; • wyjaśnia, dlaczego blokada kontynentalna nie przyniosła spodziewanych rezultatów; • przedstawia wzrost wpływów francuskich w Europie w różnych sferach życia w wyniku polityki Napoleona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symbolikę na obrazach z różnych okresów kariery Napoleona Bonaparte; • wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z tych symboli
42. Księstwo Warszawskie i udział Polaków w wojnach napoleońskich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Księstwa Warszawskiego w 1808 r. i 1810 r.; • pokazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew, w których walczyli Polacy u boku Napoleona lub w sojuszu z nim; • przedstawia proces powstawania Legionów Polskich we Włoszech 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walki Legionów Polskich powstałych we Włoszech; • przedstawia wpływ haseł Wielkiej Rewolucji Francuskiej na funkcjonowanie Legionów Polskich; • wymienia postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego; • charakteryzuje trudności gospodarcze Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunek Napoleona do dążeń Polaków do odzyskania niepodległości; • przedstawia rozwiązanie kwestii chłopskiej w Księstwie Warszawskim; • przedstawia miejsce Księstwa Warszawskiego w systemie napoleońskim; • przedstawia udział Polaków w wojnach napoleońskich do 1811 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje różne postawy Polaków wobec Napoleona; • wskazuje wzorce francuskie i tradycje polskie w konstytucji Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia koncepcję Adama Czartoryskiego odbudowy państwa polskiego; • porównuje działania Jana Henryka Dąbrowskiego i Adama Jerzego Czartoryskiego mające na celu odzyskanie przez Polaków niepodległości
43. Upadek Napoleona i bilans epoki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojny z Rosją w 1812 r.; • pokazuje na mapie miejsca bitew z ostatnich lat panowania Napoleona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia warunki pokoju paryskiego; • wymienia zmiany wprowadzone przez Napoleona, które przetrwały po jego upadku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jakie nadzieje wiązali Polacy z wyprawą Napoleona na Rosję; • wyjaśnia, co przyczyniło się do klęski Napoleona w Rosji; • przedstawia próbę odzyskania władzy przez Napoleona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy nadzieje Polaków związane z wyprawą na Rosję miały szanse się urzeczywistnić; • porównuje sytuację Napoleona po I i II pokoju paryskim; • przedstawia korzyści i straty, jakie dało Polakom opowiedzenie się po stronie Napoleona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie epoki napoleońskiej w dziejach Francji i Europy; • wymienia zmiany wprowadzone przez Napoleona, które przetrwały jego upadek